

Dr hab. Dorota Rynio, prof. UEW
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wydział Ekonomii i Finansów
Katedra Gospodarki Przestrzennej i Administracji Samorządowej

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ MGR IGNACEGO WALESKIEGO
PT. ZNACZENIE TRUDNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO SOC MODERNIZMU
W ROZWOJU MIAST

1. Uwagi ogólne

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska magistra Ignacego Waleskiego została przygotowana pod kierunkiem dr. hab. Zbigniewa Przygodzkiego, prof. UŁ i promotorki pomocniczej dr Pauliny Legutko-Kobus, SGH.

Recenzja opracowana została zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r., poz. 1571 ze zm.).

Recenzowana praca składa się z siedmiu merytorycznych rozdziałów, tj. wstępu, podsumowania, bibliografii (w której wydzielono literaturę przedmiotu i akty prawne), spisu rysunków (39 rysunków), spisu tabel (13 tabel), spisu wykresów (51 wykresów) oraz 4 załączników. Bibliografia w rozprawie została podzielona w sposób klarowny. Ogółem praca liczy 423 strony, w tym tekst główny to strony 4-215, bibliografia to strony 216-248, załączniki 254-423. Integralną częścią pracy jest Załącznik 4 „Atlas dziedzictwa socmodernizmu” (strony 268-423). W rozprawie wykorzystano obszerną literaturę przedmiotu (485 pozycji), w tym publikacje krajowe i zagraniczne oraz akty prawne (10 pozycji). Takie osadzenie rozważań w literaturze oraz jej dobór świadczą o oparciu rozważań na piśmiennictwie fachowym oraz o znajomości omawianej problematyki. Pozytywnym elementem jest analiza aspektów prawnych w rozważaniach dotyczących problemu badawczego.

2. Wybór tematu i celów pracy oraz metod, oryginalność i merytoryka opracowania

Wybór tematu rozprawy jest poprawny. Temat: „Znaczenie trudnego dziedzictwa kulturowego socmodernizmu w rozwoju miast” jest ważny i aktualny. Przedłożona rozprawa to obszerne i wieloaspektowe studium teoretyczno-poznawcze i analityczne dotyczące, w szerokim ujęciu rozwoju lokalnego, skoncentrowane na tematyce dziedzictwa kulturowego socmodernizmu i jego oddziaływaniu na rozwój miast. Przy czym Autor skupił się także na określeniu wartości strategicznej i ekonomicznej zasobu dziedzictwa kulturowego socmodernizmu oraz wskazał potencjalne kierunki rozwojowe miast w oparciu o te zasoby. W opracowaniu zastosowano holistyczne podejście do problemu badawczego, analizując świadomość wobec dziedzictwa kulturowego socmodernizmu, określając strategiczny potencjał zasobów dziedzictwa kulturowego oraz wskazując na aspekt waloryzacyjny, identyfikując oraz inwentaryzując najcenniejsze zasoby dziedzictwa kulturowego socmodernizmu, a także badając sposoby wykorzystania tego zasobu w politykach rozwoju miast. Holistyczne podejście do badanego zagadnienia wymagało od Autora wykorzystania narzędzi, teorii i metod badawczych funkcjonujących w wielu dyscyplinach naukowych typowych dla dziedziny nauk społecznych, w tym gospodarki przestrzennej. Problematyka pracy obejmowała trzy uzupełniające się wymiary badawcze. W wymiarze pierwszym określono aktualną świadomość dziedzictwa kulturowego socmodernizmu. W wymiarze drugim, wskazano terytorialne oddziaływanie dziedzictwa. W trzecim wymiarze Autor odwołał się do zagadnień aksjologicznych.

W aspekcie teoretycznym, w pracy, odniesiono się do teorii rozwoju lokalnego, teorii zasobowej szkoły zarządzania strategicznego i teorii kapitału kulturowego Davida Throsbiego, przy założeniu wiodącej roli teorii rozwoju lokalnego i w tym kontekście poszukiwania unikalnych czynników, np. zasobów dziedzictwa kulturowego, które mogą inicjować i wzmacniać procesy rozwojowe w danej przestrzeni. W opracowaniu teoria kapitału kulturowego D. Throsbiego posłużyła do badań nad wartościowaniem dziedzictwa kulturowego, w celu wskazania obrazu całkowitej wartości dziedzictwa kulturowego, przy uwzględnieniu jego cech kulturowych i ekonomicznych (obejmujących zarówno cechy użytkowe, jak i nieużytkowe dziedzictwa). Umożliwiło to wskazanie „odpowiednich scenariuszy zarządczych, mających niebagatelne znaczenie dla samego dziedzictwa, jak i

kształtowania miejskich polityk rozwojowych” (s. 9). Na tym tle dokonano analizy problemu badawczego, który skupia się nad tym, czy trudne dziedzictwo kulturowe socmodernizmu może być postrzegane jako jeden z kluczowych zasobów endogenicznych, zdolnych do generowania impulsów rozwojowych miast i tworzenia ich wysokiej pozycji konkurencyjnej. Ten problem badawczy jest obecnie ważny i aktualny.

Według wskazań Autora przedmiotem badania „są niemieszkalne budynki socmodernistyczne o różnych funkcjach użytkowych oraz dużym stopniu oryginalności i istotnym znaczeniu kulturowym” (s.9). Przy czym w opracowaniu skupiono się na obiektach zlokalizowanych w wybranych miastach, będących wcześniej stolicami województw. Podmiotami w przedstawionym opracowaniu są interesariusze dziedzictwa kulturowego, którzy zostali podzieleni na dwie kategorie:

„1. Bezpośredni dysponenti mienia:

- a) właściciele nieruchomości socmodernistycznych;
- b) zarządcy/administratorzy nieruchomości socmodernistycznych.

2. Instytucje zorientowane terytorialnie, w tym:

a) Władze publiczne, tj.:

- Urzędnicy miejscy;
- Wojewódzcy konserwatorzy zabytków;

b) Organizacje pozarządowe;

c) Instytucje naukowo-badawcze, tj.:

- Eksperti – naukowcy z zakresu gospodarki przestrzennej;
- Eksperti z oddziałów terenowych Narodowego Instytutu Dziedzictwa” (s. 9).

Głównym celem przyjętym w badaniu jest „identyfikacja znaczenia i potencjału dziedzictwa kulturowego socmodernizmu w procesach rozwoju miast w Polsce” (s. 9).

Cel ten postanowiono osiągnąć poprzez analizę prowadzoną w trzech wymiarach (W1-3):

„W1: Świadomość dziedzictwa;

W2: Terytorialne oddziaływanie dziedzictwa;

W3: Wartość dziedzictwa” (s.9).

Przyjęto również trzy cele szczegółowe (C1-3), które zostały bezpośrednio powiązane z wymiarami realizacji. Cele szczegółowe to:

„C1: Identyfikacja zakresu wykorzystania dziedzictwa socmodernizmu w politykach rozwoju miast;

C2: Identyfikacja potencjału konkurencyjnego dziedzictwa kulturowego socmodernizmu;

C3: Waloryzacja zasobów dziedzictwa kulturowego (s. 10).

Zarówno cel główny rozprawy doktorskiej, jak i cele szczegółowe zostały sformułowane poprawnie i odpowiednio do tematu pracy oraz problemu badawczego.

W pracy sformułowano również 3 hipotezy badawcze:

„H1: Jeżeli istnieje niski poziom świadomości dziedzictwa kulturowego socmodernizmu to nie jest ono wykorzystywane strategicznie w procesach rozwoju miast.

H2: Jeżeli zasoby dziedzictwa kulturowego socmodernizmu posiadają cechy zasobów strategicznych to są czynnikami rozwoju lokalnego.

H3: Jeżeli kompleksowa ocena wartości dziedzictwa socmodernizmu jest wysoka, to dziedzictwo to determinuje atrakcyjność i konkurencyjność miasta” (s. 10).

Postawione hipotezy są spójne z celami pracy, tokiem myślowym i strukturą opracowania, zostały one sformułowane poprawnie i w sposób zrozumiały. Cel główny i hipotezy zostały podporządkowane przeprowadzonym badaniom.

Aby osiągnąć cel główny i cele szczegółowe Autor sformułował 8 pytań badawczych (P1-8) związanych koncepcyjnie z wymiarami badania:

„P1. Jaki jest poziom wiedzy istnienia dziedzictwa kulturowego socmodernizmu?

P2. Jaka jest percepcja dziedzictwa kulturowego socmodernizmu?

P3. W jakim zakresie dziedzictwo kulturowe socmodernizmu wpływa na konkurencyjność miast?

P4. Jaki jest kierunek oddziaływania dziedzictwa socmodernizmu?

P5. Jak optymalizować kierunki strategii inwestycyjnych miast w odniesieniu do obiektów dziedzictwa kulturowego socmodernizmu?

P6. Jaka jest wartość ekonomiczna dziedzictwa kulturowego socmodernizmu?

P7. Jakie cechy dziedzictwa kulturowego socmodernizmu determinują jego wartość ekonomiczną?

P8. Jaki jest poziom użyteczności obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe socmodernizmu?” (s. 82).

Pytania badawcze zostały postawione w sposób prawidłowy i klarowny. Wynikają one z przyjętego toku myślenia i struktury badań. Hipotezy i pytania badawcze bezpośrednio korespondują z przyjętymi wymiarami badania.

Zastosowane w pracy metody badawcze, źródła pozyskiwania informacji i danych wynikają z charakteru opracowania i problemu badawczego oraz przyjętych celów i postawionych pytań badawczych. Metody badawcze zostały osadzone w grupie metod hermeneutycznych, wiążąc problematykę badań jakościowych z ilościowymi. W przeprowadzonych badaniach wykorzystano 3 kategorie metod badawczych:

„1. Metody o charakterze historyczno-interpretacyjnym;

2. Metody logicznej argumentacji;

3. Metody studialne (terenowe)” (s. 10).

W odniesieniu do osiągania celów z wymiaru badawczego W1 (identyfikacja świadomości dziedzictwa) zastosowano metody badawcze z kategorii 1 i 2; zaś przy celach badawczych z wymiarów: W2 (terytorialne oddziaływania dziedzictwa) i W3 (wartość dziedzictwa) została wykorzystana metoda studialna.

W ramach metod historyczno-interpretacyjnych w pracy zastosowano:

„• analizę i interpretację pozycji literaturowych (w tym monografii, albumów, przewodników miejskich, opracowań eksperckich, itd.),

• analizę i interpretację materiałów archiwalnych, w tym: fotografii, pocztówek, wycinków prasowych, map,

• analizę i interpretację źródeł internetowych o tematyce dziedzictwa kulturowego, architektury socmodernistycznej

• obserwacje własne (wizyty studyjne) w miastach, w których prowadzono badania.

Powyższe metody doprowadziły przede wszystkim do opracowania kompleksowego kompendium wiedzy o obiektach będących przedmiotem badania (Atlas dziedzictwa socmodernizmu - Załącznik nr 4, s. 10-11).

Autor, w ramach metod logicznej argumentacji, zastosował w pracy narzędzia i techniki realizacji studiów literaturowych dokumentów strategicznych, które miały na celu pomiar zakresu wykorzystania dziedzictwa socmodernizmu w politykach rozwoju miast.

Skupiono się tu na: technikach opisowych, komparatystyce i wyjaśnieniach, opartych na analizowanej literaturze przedmiotu. Analizie poddano: „strategie rozwoju gmin, strategie rozwoju województw, gminne programy rewitalizacji/ lokalne program rewitalizacji, programy współpracy miast z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego” (s. 11).

Metody studialne (terenowe) zostały wykorzystane przez Autora w odniesieniu do wymiaru badawczego W2 i W3.

W celu identyfikacji potencjału strategicznego (konkurencyjnego) dziedzictwa oraz określenia wartości dziedzictwa przeprowadzono badanie ankietowe, wykorzystujące kwestionariusz ankietowy typu CAWI/CATI. Badanie to zrealizowano w latach 2023-2024.

Dobór metod badawczych oceniam jako właściwy, a ich układ i zastosowanie pozwoliło na pozyskanie danych, odpowiedź na pytania badawcze i osiągnięcie celów badawczych, a także sformułowanie wniosków i konkluzji na podstawie przeprowadzonych badań. Zgromadzenie danych z różnych źródeł i ich analiza w różnych przekrojach wymagały od Doktoranta zaangażowania, systematyczności, skrupulatności i umiejętności wyciągania wniosków z szerszej perspektywy.

Oryginalność przedłożonej rozprawy doktorskiej dotyczy w szczególności holistycznego podejścia do trudnego dziedzictwa kulturowego socmodernizmu, które jest zróżnicowane, pełni różne funkcje użytkowe, ma różnorodny stan techniczny, a jednocześnie jest ono spójne pod pewnymi względami. Przyjęta w pracy perspektywa badawcza pozwoliła Autorowi spojrzeć na tę spuściznę całościowo, uwzględniając powiązania przestrzenne, ekonomiczne, jak i kulturowe. Doktorant dostrzegł potrzebę zanalizowania tej spuścizny jako zasobu, potencjalnego aktywa, które może w istotny sposób wpływać na rozwój i konkurencyjność miast. W pracy skoncentrowano się na systematycznej identyfikacji i inwentaryzacji najcenniejszych zasobów dziedzictwa kulturowego socmodernizmu w analizowanych miastach oraz dokonano oceny aktualnego sposobu wykorzystania ich w politykach rozwoju miast. Określono również wartość strategiczną i ekonomiczną tego dziedzictwa, przedstawiając potencjalne kierunki rozwojowe miast w oparciu o te zasoby. W konsekwencji takie podejście do dziedzictwa kulturowego socmodernizmu może wpływać na prowadzenie skuteczniejszej, długoterminowej polityki jednostek samorządów terytorialnych; przyczyniać się do opracowania efektywnych strategii ochrony i promocji tych zasobów, a także realizować odpowiednią promocję najcenniejszych z tych zasobów w krajobrazie miast.

Istotnym elementem dysertacji są prowadzone rozważania na temat problematyki postrzegania wartości dziedzictwa kulturowego, szczególnie w zakresie trudnego dziedzictwa. Na tym tle przedstawiono rolę kultury w procesach rozwojowych miast, a także prześledzono możliwości i charakter nadawania wartości spuściznie kulturowej. Autor dokonał oceny prawnych form ochrony dziedzictwa kulturowego wykorzystywanych w Polsce w aspekcie

ochrony zasobów socmodernistycznych. W opracowaniu dokonano przeglądu głównych metod wyceny dziedzictwa kulturowego, które przypisane są do procesów wartościowania dziedzictwa kulturowego. Ważnym wątkiem jest część diagnostyczna, gdzie podjęto próbę zinwentaryzowania i kompleksowego zidentyfikowania najcenniejszych zasobów dziedzictwa kulturowego i zakresu jego aktualnego wykorzystania w politykach rozwoju miast. Co wymaga podkreślenia - przedstawienie wyników badań w pracy zostało zrealizowane w różnych perspektywach: w odniesieniu do całości wyników, z punktu widzenia poszczególnych grup respondentów, w aspekcie funkcji obiektów. Poszczególne części badania były podsumowywane podrozdziałami syntetyzującymi uzyskane wyniki, co wprowadziło uporządkowaną, przejrzystą i logiczną strukturę badań.

W pracy zastosowano właściwe podejście merytoryczne, które wymagało od Doktoranta oryginalnego podejścia do badanego problemu badawczego, wielowarstwowego działania i obiektywnego spojrzenia na zasoby dziedzictwa kulturowego socmodernizmu.

3. Układ i treść pracy

Rozprawa doktorska składa się z siedmiu rozdziałów, ma charakter teoretyczno-empiryczny: trzy rozdziały teoretyczne, jeden rozdział metodyczny i trzy rozdziały empiryczne, co stanowi klasyczne podejście do problemu badawczego. Poza tym w strukturze pracy znalazły się: wstęp, podsumowanie syntetyzujące badania oraz cztery załączniki, w tym załącznik nr 4 - Atlas dziedzictwa socmodernizmu, gdzie zinwentaryzowano i opisano badane zasoby socmodernizmu. W strukturze uwzględniono także spisy: rysunków, tabel i wykresów oraz bibliografię.

We wstępie przedstawiono uzasadnienie wyboru tematu rozprawy i wskazana została luka badawcza. Określono także teoretyczny kontekst badań oraz przedmiot i podmiot badań. Sformułowano cel pracy i hipotezy badawcze. Wstęp zawiera również metody badawcze i źródła informacji oraz opis struktury pracy.

Rozdział pierwszy odnosi się do dylematów postrzegania i interpretacji zasobów dziedzictwa kulturowego socmodernizmu, ze szczególnym uwzględnieniem trudnego dziedzictwa kulturowego socmodernizmu i jego specyfiki. Przedstawiono dysonanse w percepcji

dziedzictwa socmodernizmu, a także opisano występujące w Polsce formy ochrony dziedzictwa kulturowego.

W rozdziale drugim zawarto podejście procesowe do dziedzictwa kulturowego wraz ze wskazaniem roli interesariuszy w kształtowaniu percepcji dziedzictwa kulturowego i możliwości zarządzania tymi zasobami. Autor podkreślił zróżnicowania jakie towarzyszą percepcji dziedzictwa kulturowego socmodernizmu i identyfikacji go jako elementu kapitału terytorialnego oraz rynkowego oddziaływania dziedzictwa.

Trzeci rozdział skupia się na dylematach związanych z postrzeganiem wartości dziedzictwa kulturowego, przedstawia różne podejścia do rozumienia tej wartości i podkreśla potencjał jaki to dziedzictwo stanowi w aspekcie teorii zasobowej i teorii kapitału kulturowego. Ponadto przedstawiono tu bezpośrednie i pośrednie metody wyceny wartości ekonomicznej dziedzictwa kulturowego.

Rozdział czwarty skupiony został na opisie metodologii badań. Przedstawiono w nim lukę badawczą, cele badania, hipotezy i pytania badawcze oraz powiązania z teoriami do których odwołano się w pracy. Wskazano również zakres przestrzenny i przedmiotowy badania a także przedstawiono metody i techniki badawcze zastosowane w badaniu. Na tym tle określono wkład do nauki wynikający z przeprowadzonego badania oraz potencjalne korzyści dla praktyki gospodarczej.

Rozdział piąty przedstawia diagnozę wykorzystania dziedzictwa kulturowego socmodernizmu w polityce rozwoju miast. W rozdziale tym uwzględniono mapowanie i inwentaryzację zasobów dziedzictwa kulturowego socmodernizmu, identyfikację zakresu wykorzystania tych zasobów do kreowania polityki rozwoju miast i pełnionych przez te zasoby funkcji w miastach. Prezentowane są tu wyniki ustaleń poczynionych w trakcie badania, w formie graficznej (mapowanie) zidentyfikowanych obiektów na terenie Polski oraz wyniki inwentaryzacji budynków. Podkreślić należy to, że w rozdziale zawarto syntezę badania, dotyczącego aktualnego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego socmodernizmu w politykach rozwoju miast. Wskazano także oddziaływanie przestrzenne obiektów w przekroju endo- i egzogeniczności funkcji pełnionych przez analizowane zasoby.

Rozdział szósty to ocena gotowości interesariuszy lokalnych do wykorzystania dziedzictwa kulturowego socmodernizmu na rzecz rozwoju miast według modelu VRIO. Poddano tu ocenie potencjał dziedzictwa kulturowego socmodernizmu. W ocenie tej zanalizowano poszczególne składowe modelu VRIO w celu ustalenia: wartościowości, rzadkości, trudności do imitacji, a

także zorganizowania zasobów socmodernistycznych. W badaniach przeprowadzono także interpretację wyników w odniesieniu do: wszystkich badanych obiektów, funkcji obiektów oraz do typów respondentów. Przyjęta procedura badawcza pozwoliła na syntezę wyników analizy modelu VRIO, ocenę otrzymanych rezultatów i wnioskowanie.

Rozdział siódmy wprowadza szacowanie nieużytkowej wartości ekonomicznej dziedzictwa kulturowego socmodernizmu metodą WTP. Istotnym jest tu odniesienie się do typów wartości nieużytkowej zaproponowanych przez D. Throsbiego w teorii kapitału kulturowego. Wskazano wyniki badania gotowości do zapłaty dodatkowego, miejskiego podatku wspierającego utrzymanie obiektów socmodernistycznych i dokonano ich interpretacji w podziale na interesariuszy oraz na funkcje obiektów (co jest nawiązaniem do działań podjętych w poprzednim rozdziale). W konsekwencji Autor dokonał syntezy wyników badania gotowości mieszkańców do dodatkowej zapłaty na rzecz utrzymania obiektów socmodernistycznych, zawierając także zalecenia (scenariusze zarządcze), będące wynikiem specyfiki analizowanych typów nieużytkowej wartości ekonomicznej tych zasobów.

W ostatniej części pracy zawarto podsumowanie, gdzie w syntetyczny sposób przedstawiono konkluzje wynikające z prowadzonych w dysertacji rozważań oraz w odniesieniu do sformułowanych hipotez badawczych i powiązanych z nimi pytań badawczych.

Układ pracy jest przemyślany, logiczny, przejrzysty i odpowiada przyjętym celom oraz wypracowanym założeniom badawczym.

4. Uwagi szczegółowe i kwestie dyskusyjne

Ta część opinii, z powodu wcześniejszego pozytywnego ustosunkowania się do struktury pracy jak i metod badawczych, zawiera uwagi odnoszące się do wybranych elementów. Całość opracowania jest napisana harmonijnie, poprawnym językiem specjalistycznym, bez skrótów myślowych i złożonych konstrukcji językowych, w przeważającej mierze językiem klarownym, świadczącym o dużej znajomości opisywanej problematyki, a sposób przedstawiania poszczególnych zagadnień i kwestii świadczy o dobrym warsztacie techniczno-naukowym Autora. Opracowanie jest w większości czytelne i zawiera poprawną formę prezentacji poglądów, uzupełnioną tabelami, wykresami i rysunkami. Autor w sposób prawidłowy posługuje się terminologią z dziedziny nauk społecznych oraz odwołuje się do teorii.

Lektura opracowania budzi pewien niedosyt, wątpliwości i uwagi, które są jednak mniej istotne i często dyskusyjne, w niczym nie podważają wartości merytorycznej całej pracy. Stąd część z nich pozwolę sobie pominąć i skupię się na kilku elementach, które w moim mniemaniu należałoby uwzględnić lub rozszerzyć w dysertacji:

1. Badanie dotyczyło 38 miast (s. 94) a odpowiedzi do uzupełnienia i weryfikacji liczby obiektów objętych badaniem uzyskano z 34 miast (s. 98) – na jakiej podstawie ustalono/przyjęto liczbę obiektów do badania w 4 miastach, czy dokonano dodatkowej weryfikacji (jeśli tak, to w jaki sposób) poprawności wyznaczenia obiektów do badania, czy też pozostano przy tylko pierwszym etapie autorskiej selekcji obiektów? Powinno to zostać w pracy wyartykułowane.
2. Na s.135 dysertacji znajduje się stwierdzenie: „Podsumowując wyniki badania komponentu V odwołującego się do całości zasobów zauważyć można, iż dziedzictwo socmodernistyczne jawi się jako zdecydowanie wartościowe przede wszystkim w wymiarze kulturowym i społecznym, gdzie dominowały odpowiedzi twierdzące (rys.23). W przypadku wartości ekonomicznej oceny były bardziej zróżnicowane, nie pozwalały więc na określenie jednoznacznego trendu”. W przypadku tego opracowania Autor prowadzi pojedyncze badanie stąd trudno mówić tu o trendzie i jego poszukiwaniu.
3. Całość opracowania tworzy zwartą, logiczną ciągłość. Jednak w mojej opinii brak jest odniesienia i porównania do tego, jak w innych krajach przebiega opieka i podtrzymanie wartości obiektów trudnego dziedzictwa kulturowego socmodernizmu oraz jakie miejsce ten zasób zajmuje w kreowaniu w rozwoju miast. Takie odniesienie i porównanie, a także odnalezienie dobrych praktyk mogłoby stanowić cenny element pracy.
4. W podsumowaniu dobrze byłoby zawrzeć rekomendacje wynikające z ustaleń, niestety zabrakło tego elementu.

Konkludując rozważania należy stwierdzić, że Autor wykazał się znajomością omawianej problematyki, w sposób poprawny zostały sformułowane cele, hipotezy, a postawione pytania badawcze zostały zanalizowane. Osiągnięte wyniki świadczą o tym, że Autor zrealizował zamierzenie badawcze, w efekcie czego otrzymujemy poprawne opracowanie w warstwie teoretycznej i empirycznej, które ma charakter naukowy. Mocną stroną całości jest także zakotwiczenie badań w realiach społeczno-ekonomicznych, geografii społeczno-ekonomicznej

i gospodarce przestrzennej, aktualność informacji i danych oraz przedstawienie możliwości aplikacji ustaleń wynikających z badania w praktyce gospodarczej.

5. Ocena formalnej i technicznej strony rozprawy doktorskiej

Stronę formalną i techniczną pracy oceniam jako poprawną, choć występują w tym zakresie uchybienia. Autor posługuje się w większości opracowania prawidłowym i zrozumiałym językiem o właściwej stylistyce. Również swobodnie oraz komunikatywnie używa specjalistycznej terminologii. Przestrzega także większości standardów technicznych, odnoszących się do przygotowywania tekstów. Podobnie, wykonanie odsyłaczy i spisów jest właściwe, a tabele, rysunki i wykresy, w większości, są przejrzyste i jednoznaczne w odbiorze. W sferze technicznej należałoby się zastanowić nad przyjętą w opracowaniu numeracją. Numeracja punktów w spisie treści/strukturze pracy jest myląca, tzn. w każdym rozdziale punkty są numerowane od liczby 1 i jeśli należy się odnieść do któregoś z punktów to wówczas należy od razu nawiązywać do tego w którym rozdziale jest dany punkt, co jest niewygodne. Lepiej byłoby zawrzeć tą informację w numeracji punktów, np. 1.1, 2.1.

W opracowaniu występują nieliczne błędy językowe jednak są one drugorzędne, np.:

1. S.9: „Zarówno miejsca, w których przeprowadzono badania, jak i sama selekcja obiektów poddanych badaniom miała charakter celowy” - ma być miały.
2. S.11: „W ramach tej części badania poddano analizie: strategię rozwoju gmin, strategię rozwoju województw, gminne programy rewitalizacji/ lokalne programy rewitalizacji, programy współpracy miast z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego” – ma być lokalne programy.
3. S.11: „Badania przeprowadzone w oparciu o wsparcie o kwestionariusze ankietowe zostały zrealizowane w latach 2023-2024” – niepoprawne stylistycznie.
4. S.17: „Biorąc pod uwagę tematykę niniejszej pracy warto podkreślić kompleksowość zagadnień prezentowanych w niniejszym opracowaniu” – ma być uwagę.
5. S.50: „Ciekawą konstatację w przypadku rynkowego wykorzystania spuścizny dziedzictwa kulturowego formułuje Tomasz Kołakowski” – ma być formułuje.

6. S. 64: „Posługując się modelem VRIO wraz ze schematami pozwalającymi oszacować strategiczną przydatność zasobów (na przykład dziedzictwa kulturowego), można dokonać analizy potencjału strategicznego tych zasobów Wychodząc z założenia, że zasoby dziedzictwa kulturowego socmodernizmu mają charakter dóbr o charakterze endogenicznym (wewnętrznym, lokalnym), specyficznym (poprzez swoją definicję, jak i konotacje z dziedzictwem trudnym), warto zauważyć, iż coraz częściej powinny odgrywać coraz istotniejszą rolę w przypadku strategicznego, rynkowego ich wykorzystywania, jak i w efekcie wzmacniania atrakcyjności określonych terytoriów z perspektywy drzemiącego w nim potencjału” – brak kropki „zasobów Wychodząc z założenia [...]”.
7. S. 68: „Zależność tę Throsby, proponuje ujmować w sposób analogiczny jak w dziedzinie ekologii, tzn. korzystając z podobnych technik i metod jak przy ocenie wartości walorów środowiskowych (Throsby, 2010:142, 79-81)¹⁵ Proces oceny wartości ekonomicznej dóbr kultury proponuje poprzedzić analizą kosztów i korzyści, uwzględniających też efekty zewnętrzne danego przedsięwzięcia (ang. Cost-Benefit Analysis, CBA)” - brak kropki „(Throsby, 2010:142, 79-81)¹⁵ Proces oceny wartości ekonomicznej [...]”.
8. S. 86: „Narzędzie VRIO uznać można za wszechstronny instrument pozwalający określić niezbędne warunki, jakie powinien spełniać zasób, aby pełnić strategiczną rolę jako determinanty rozwoju” – ma być strategiczną.
9. S. 90: „Taka przewaga pozwala szybko wykorzystać walory socmodernizmu jako atut np. w promocji i rozwoju, przyciągając tymczasowo inwestorów oraz odwiedzających” – ma być pozwole.
10. S. 108: „Wyniki identyfikacji wieku zasobów wskazują, iż najliczniejszej reprezentowaną grupą obiektów socmodernistycznych są obiekty oddane do użytkowania w latach 70. XX w.” – ma być najliczniej.
11. S. 118: „Ponadto zatracono cech konstrukcyjne budynku, jak i pozbywano się architektonicznego)” – ma być cechy.
12. S. 137: „Również zdanie takie podzielają przedstawiciele organizacji społecznych, dla których wśród ocenianych przez nich obiektów uzyskano potwierdzenie, iż 75 % z nich ocenianych (54 opinie) generuje wartości o charakterze społecznym” – ma być przedstawiciele.

13. S. 145: „W przypadku drugiego pytania weryfikującego, a więc odwołującego się do rzadkości funkcyjnej wyniki badania wskazują na, iż na terenie miasta istnieją obiekty o podobnym zakresie funkcji, a niekoniecznie socmodernistycznej proveniencji (wyk.23)” - ma być wskazują, iż [...].
14. S. 162-163: „Odnotowano również sytuacje, gdzie pomimo nadal dominującego przekonania o silnej zależności pomiędzy funkcją zasobów a ich formą architektoniczną i charakterem, wystąpiły przypadki, w których trend ten został potwierdzony przez mniej niż połowę wydanych respondentów opinii” - niepoprawnie stylistycznie.
15. S. 189: „Z kolei w przypadku hoteli i budynków zakwaterowania turystycznego wskazano na maksymalną wartościowość (siła 3), przeciętną rzadkość (siła 1), gdzie respondencie mieli zastrzeżenia co do rzadkości funkcyjnej związanej występowaniem pełnionych przez budynki socmodernistyczne funkcji w budynkach o innych stylach architektonicznych, jak i adaptacyjnej (która wskazywała na łatwość przeniesienia funkcji obiektów do innych budynków, co sprzyja powszechnemu charakterowi zasobów)” – ma być respondenci.
16. S. 192: „Taki stan rzeczy wydaje się więc świadczyć przede wszystkim o stabilnym oczekiwaniom respondentów wobec roli obiektów socmodernistycznych w tkance miejskiej (np. braku chęci zmiany funkcji i charakteru obiektów), jak i odnotowywaniu relatywnie niskiego zaufania co do skuteczności i sensowności adaptacyjnych przekształceń obiektów (np. zatraceniu oryginalnego charakteru obiektów)” – ma być stabilnych oczekiwaniach.
17. S. 212: „Warto jednak podkreślić, iż znaczną część badanych stanowiły osoby niebędące w posiadaniu wiedzy dotyczącej zarządzania tego typu obiektami, co wpływało na pewną wstrzemięźliwość ocen (zdecydowana mniejszość respondentów stanowili właściciele i zarządcy nieruchomości socmodernistycznych)” – ma być zdecydowaną.

Podsumowując, nieliczne występujące błędy stylistyczne, formalne czy techniczne nie umniejszają wartości pracy. Dysertacja pod względem formalnym i technicznym jest napisana poprawnie, przejrzystie i klarownie.

6. Konkluzja i wniosek końcowy

Recenzowana praca jest oryginalnym opracowaniem naukowym. Analiza podstaw teoretycznych oraz danych pierwotnych i wtórnych zamieszczona w pracy wskazują na pogłębioną wiedzę Doktoranta. Autor w sposób prawidłowy umie dobrać i zastosować metody i techniki badawcze, a następnie dokonać interpretacji wyników badania. Konkludując, Autor dysponuje odpowiednio szeroką ogólną wiedzą teoretyczną w zakresie nauk społecznych, w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, stosownym warsztatem naukowym i przygotowaniem do prowadzenia pracy naukowej.

Na tle uważnej lektury rozprawy doktorskiej pt. „Znaczenie trudnego dziedzictwa kulturowego socmodernizmu w rozwoju miast”, promotor naukowy dr. hab. Zbigniew Przygodzki, prof. UŁ i promotorka pomocnicza dr Paulina Legutko-Kobus, SGH; a także uwzględniając walory teoretyczne oraz utylitarne pracy magistra Ignacego Waleskiego, stwierdzam, że recenzowana rozprawa spełnia warunki określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2024 r., poz. 1571 ze zm.) i wnioskuję o dopuszczenie magistra Ignacego Waleskiego do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

Wrocław, czerwiec 2026 r.